

Tekst łatwy
do czytania
i zrozumienia

Materiały edukacyjne

Kontynenty, oceany, morza

Zajęcia z geografii w branżowej szkole I stopnia

Beata Boguszewska

Minister
Edukacji i Nauki

Ministerstwo
Edukacji i Nauki

Materiały edukacyjne/ćwiczeniowe dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną opracowano w ramach zadania zleconego i dofinansowanego przez Ministra Edukacji i Nauki pod nazwą „**Czytam i wiem – tekst łatwy do czytania i zrozumienia w szkole. Opracowanie i upowszechnienie materiałów edukacyjnych i ćwiczeniowych w wersji łatwej do czytania i zrozumienia, instrukcji dotyczącej ich tworzenia i wykorzystania w pracy z uczniami oraz rekomendacji dotyczących wdrożenia rozwiązań w praktykę szkolną**”.

Materiały edukacyjne i ćwiczeniowe zostały opracowane zgodnie z podstawą programową kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia.

Zadanie zrealizowało:

Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób
z Niepełnosprawnością Intelektualną
ul. Głogowa 2b
02-369 Warszawa

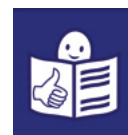

Wsparcie autorki przez Zespół ds. tekstu łatwego
do czytania i zrozumienia:

Specjalistka ds. tekstu łatwego	Ewa Zajączkowska
Konsultacja i redakcja	Barbara Ewa Abramowska Karolina Makowiecka
Konsultacja dostępności	Justyna Kozak
Projekt okładki i ilustracje	Elżbieta Grądziel
Skład i łamanie	MONDI Plus Sp. z o.o.

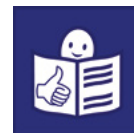
Rok opracowania 2021

ISBN 978-83-66940-57-4

Spis treści

Kontynenty	4
Oceany	8
Morza	11

Kontynenty

Na kuli ziemskiej są morza, oceany i kontynenty.

Kontynent to duży obszar lądu.

Ląd to ziemia, która nie jest pokryta wodą.

Kontynenty mają wyznaczone granice.

Otoczają je morza i oceany.

Kulę ziemską dzieli się na półkule.

Przy podziale wzdłuż równika

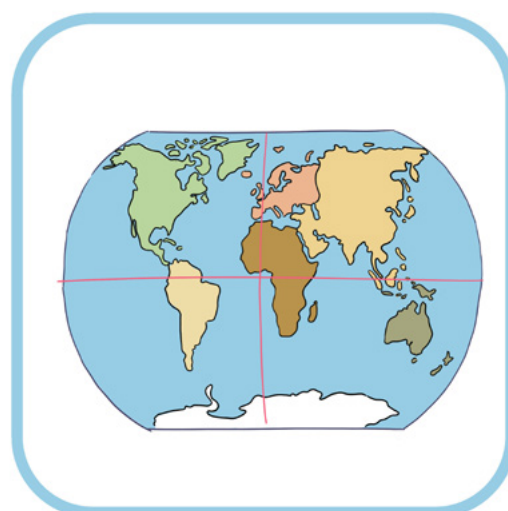
Ziemia dzieli się na:

- półkulę północną
- półkulę południową.

Przy podziale wzdłuż południka zerowego

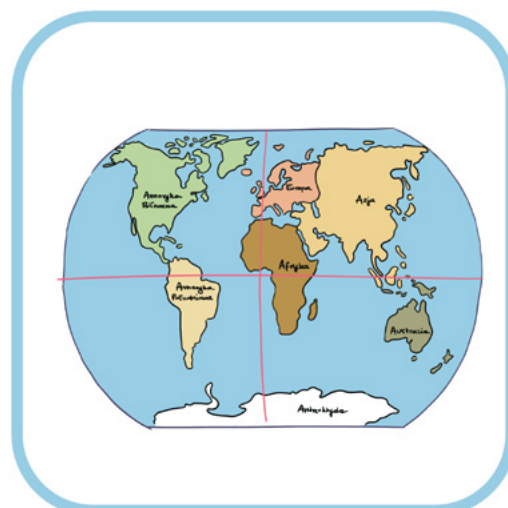
Ziemia dzieli się na:

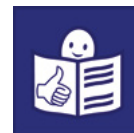
- półkulę wschodnią
- półkulę zachodnią.

Na kuli ziemskiej jest 7 kontynentów:

- Azja
- Afryka
- Ameryka Północna
- Ameryka Południowa
- Antarktyda
- Europa
- Australia.

Azja to największy kontynent na świecie.
Największa część Azji położona jest na półkuli północnej.
Równik przechodzi przez południowe wyspy Azji.
Azja i Europa nie są oddzielone morzem.
Dla wielu badaczy Europa i Azja to 1 kontynent.
Nazywamy go **Eurazją**.

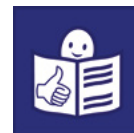

Europę uznaje się za kontynent albo za część świata. Ponieważ Europa i Azja to 1 niepodzielony ląd.
Przez Europę przechodzi południk zerowy.
Dlatego Europa jest na półkuli wschodniej i zachodniej.
Cała Europa jest na półkuli północnej.

Afryka to duży kontynent.
Przez środek Afryki przechodzi równik.
W Afryce jest najwięcej państw.
Na większości kontynentu jest bardzo gorąco.
W Afryce jest największa na świecie pustynia.
Nazywa się **Sahara**.

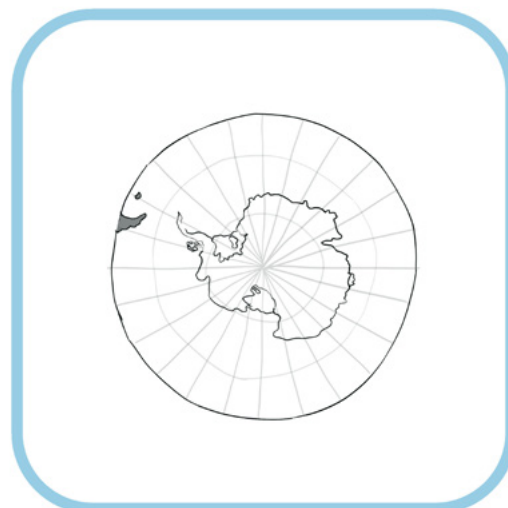
Ameryka Północna jest na półkuli północnej i zachodniej.
Ameryka Północna łączy się z innym kontynentem Ameryką Południową.
Te 2 kontynenty łączy wąski kawałek lądu.
Razem z okolicznymi wyspami tworzą **Amerykę Środkową**.
Jest ona częścią Ameryki Północnej.

Ameryka Południowa jest położona na półkuli zachodniej.
Przez Amerykę Południową przechodzi równik.
Dlatego ten kontynent położony jest na półkuli północnej i południowej.
Ameryka Południowa razem z państwami Ameryki Środkowej nazywamy **Ameryką Łacińską**.

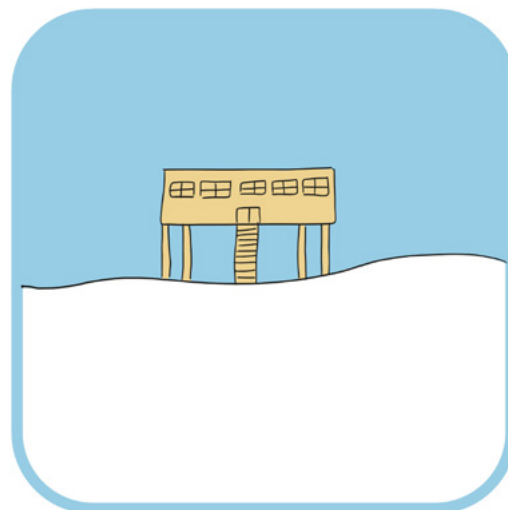
Antarktyda jest na południu kuli ziemskiej.
Jest na niej **biegun południowy**.
To punkt na kuli ziemskiej najbardziej wysunięty na południe.
Antarktydę otacza Ocean Południowy.
Prawie całą Antarktydę pokrywa lód.

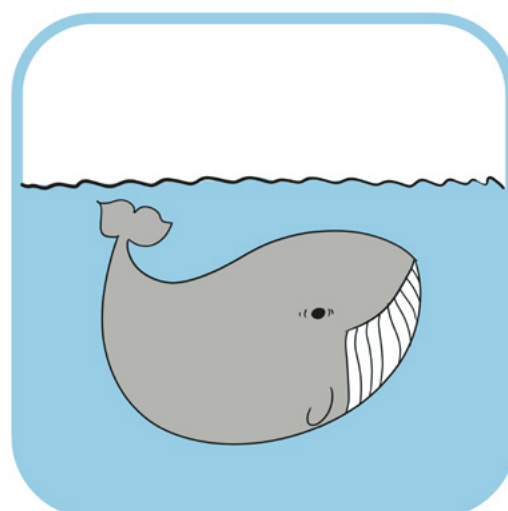
Na Antarktydzie nie ma państw.
Są tylko stacje polarne.

Stacje polarne to placówki naukowe.
Placówki naukowe należą do państw
z różnych kontynentów.

Stacje polarne badają na przykład:

- wodę i dno oceanu oraz żyjące tam zwierzęta – wieloryby, foki i wiele gatunków ryb
- lodowce
- pogodę
- czystość wody w oceanie.

Australia to najmniejszy kontynent
na świecie.

Jest na półkuli południowej i wschodniej.
Obok Australii jest dużo wysp.
Te wyspy nazywamy **Oceanią**.

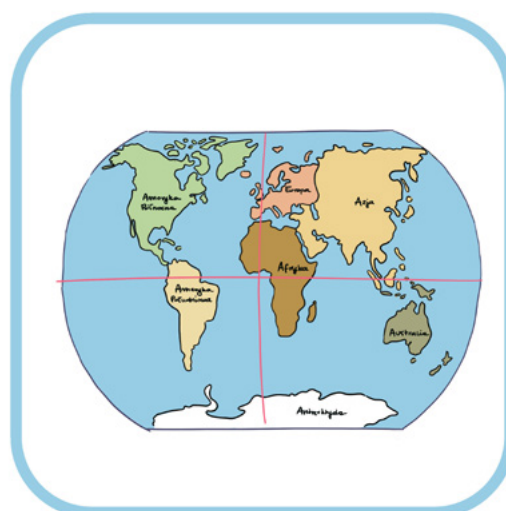

W Australii żyje dużo rzadkich zwierząt. To znaczy, że nie występują na innych kontynentach. Na przykład **koala** i **kangur** oraz **kolczatka** i **dziobak**. Inne bardzo rzadkie zwierzę to **diabeł tasmański**. Żyje tylko na 1 australijskiej wyspie Tasmanii.

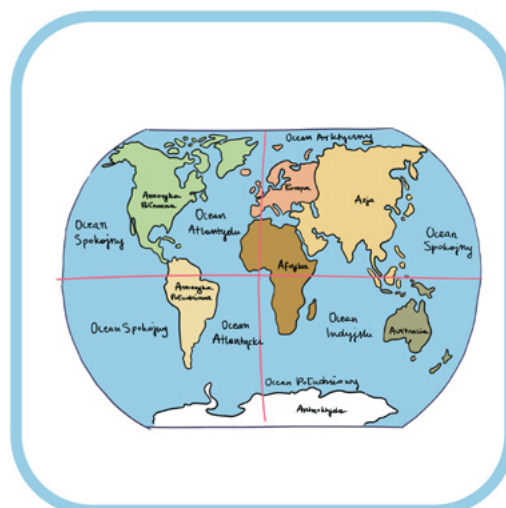
Oceany

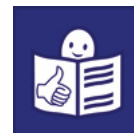
Oceany to największe akweny na świecie. **Akwen** to obszar wodny. Na przykład jezioro, morze, ocean lub ich części. Oceany to duże obszary słonej wody. Oceany zajmują najwięcej miejsca na kuli ziemskiej.

Na świecie jest 5 oceanów:

- Spokojny
- Atlantycki
- Arktyczny
- Indyjski
- Południowy.

Ocean Spokojny jest największym i najgłębszym oceanem.

Inne nazwy Oceanu Spokojnego to:

- Pacyfik
- Ocean Wielki.

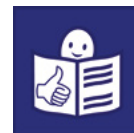

Ocean Spokojny leży na północnej i południowej części kuli ziemskiej. Prawie wszystkie kontynenty mają dostęp do Oceanu Spokojnego. Tylko Afryka nie ma dostępu do tego oceanu.

Ocean Atlantycki leży na półkuli zachodniej. Od wschodu graniczy z Afryką i Europą. Od zachodu graniczy z Ameryką Południową i Ameryką Północną. Ocean Atlantycki łączy się z Pacyfikiem i Oceanem Arktycznym.

Ocean Arktyczny jest wokół bieguna północnego. **Biegun północny** to najbardziej wysunięty na północ punkt na kuli ziemskiej.

Ocean graniczy z Azją, Europą i Ameryką Północną.

Ocean Arktyczny ma rozwiniętą linię brzegową. To znaczy że ma wiele zatok.

Zatoka to część akwenu. To woda, która wchodzi w głąb lądu.

W zatoce często są małe wyspy, półwyspy i przylądki.

Przylądek to wąska część lądu.

Jest on najdalej wysunięty w kierunku wody.

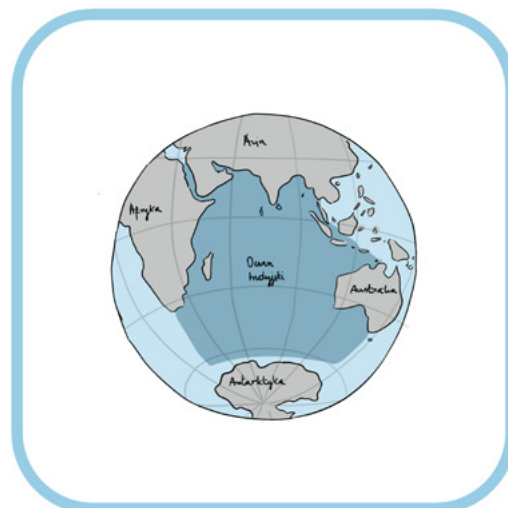

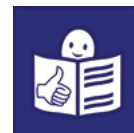
Ocean Indyjski graniczy:

- od północy z Azją
- od wschodu z azjatyckimi wyspami i Australią
- od zachodu z Afryką
- od południa z Antarktydą.

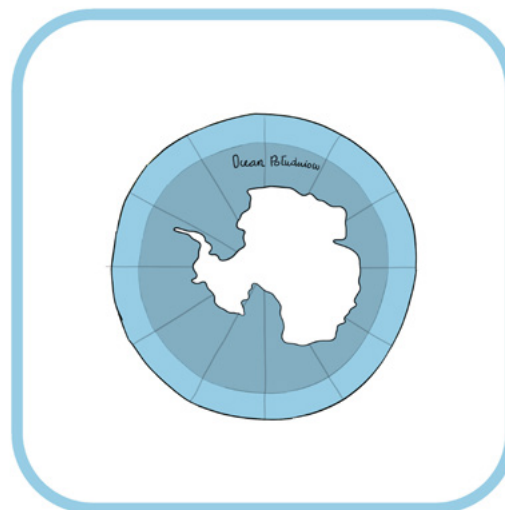
Ocean Indyjski jest między Oceanem Spokojnym i Oceanem Atlantyckim.

Wody Oceanu Indyjskiego łączą się z Oceanem Południowym.

Ocean Południowy otacza Antarktydę.
Inna nazwa tego oceanu to Ocean Antarktyczny.
Ocean Południowy jest najzimniejszym oceanem na świecie. Jest też najmniejszym oceanem.

Morza

Morze jest częścią oceanu.
Woda w morzach i oceanach jest słona.
Morze jest oddzielone od oceanu cieśniną lub fragmentem lądu. Na przykład półwyspem.

Cieśnina to wąski obszar wody.
Cieśnina łączy morza i oceany.
Najdłuższa cieśnina jest w Azji.
Nazywa się Malakka.

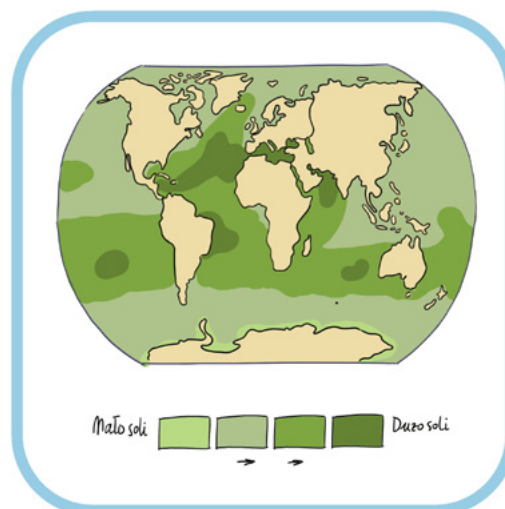

Wszystkie morza mają słoną wodę.

Morza mają różne zasolenie.

Zasolenie to stężenie soli w 1 kg wody.

To znaczy, że niektóre morza mają bardziej słoną wodę a inne mniej słoną.

Najmniejsze zasolenie jest w Morzu Bałtyckim.

Morze Bałtyckie jest w Europie.

Graniczy z 9 państwami.

Na południu graniczy z Polską.

Polska ma dostęp tylko do tego morza.

Wody wszystkich oceanów i mórz są połączone.

Razem tworzą **Wszechocean**.

Na przykład morze Bałtyckie łączy się

z Morzem Północnym przez Cieśniny Duńskie.

A dalej Morze Północne łączy się

z Oceanem Atlantyckim.

